

Jak na spolkový rejstřík

- prvozápis nového spolku
- změna údajů dřívějších občanských sdružení
- zápis pobočného spolku
- zápis přeměny a likvidace spolku
- vzory příloh a vyplněných formulářů

Jak na spolkový rejstřík

**Jaroslav Benák
David Zahumenský**

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována ani šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Edice Právo pro praxi

Mgr. Bc. Jaroslav Benák, Ph.D., Mgr. David Zahumenský

Jak na spolkový rejstřík

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 6071. publikaci

Realizace obálky Michal Němec

Sazba Antonín Plicka

Odpovědná redaktorka Ing. Michaela Průšová

Počet stran 144

První vydání, Praha 2015

Výtiskla tiskárna Printo, spol. s r. o., Ostrava-Poruba

© Grada Publishing, a.s., 2015

ISBN 978-80-247-5908-1 (ePub)

ISBN 978-80-247-5907-4 (pdf)

ISBN 978-80-247-5672-1 (print)

GRADA Publishing: *tel. 234 264 401, fax 234 264 400, www.grada.cz*

Obsah

1. Úvodem	9
1.1 Předmluva	9
1.2 Jak pracovat s knížkou?	10
1.3 Seznam zkratk	11

ČÁST PRVNÍ – OBECNÉ OTÁZKY

2. Co je spolkový rejstřík? Proč už nás neviduje ministerstvo vnitra? ..	15
2.1 Veřejný rejstřík	15
2.2 Rejstříkový soud	16
2.3 Soudní poplatek	18
3. Princip formální a materiální publicity	20
3.1 Formální publicity	20
3.2 Materiální publicity	20
4. Co se zapisuje a jak to doložit?	22
5. Ověřování podpisů	26
5.1 Na co potřebuji ověřený podpis?	26
5.2 Jak získám ověřený podpis?	27
5.3 Kolik to bude stát?	28
6. Jak se provádí zápis do rejstříku?	29
6.1 Kde najdu formulář?	29
6.2 Inteligentní formulář	30
6.3 Vyplňování formuláře	31
6.3.1 Obecné rady k vyplňování formuláře	32
6.3.2 Vyplňování předmětné části	33
6.3.3 Vyplňování závěrečné části	37
6.4 Vytvoření podání	40
6.5 Doručení návrhu k soudu	41
7. Návratový kód	43
7.1 Co je návratový kód?	43
7.2 Použití návratového kódu	44

8. Komunikace se soudem	46
8.1 Obecně k rejstříkovému řízení	46
8.2 Podání návrhu nesprávnému soudu	47
8.3 Výzva k zaplacení soudního poplatku	47
8.4 Výzva k doplnění podkladů pro zápis	48
8.5 Usnesení o odmítnutí návrhu na zápis spolku	52
8.6 Usnesení o zamítnutí návrhu na zápis spolku	52
8.7 Usnesení o zápisu skutečností do spolkového rejstříku	54
9. Granty a dotace	55
9.1 Jaké dopady má existence nové právní úpravy?	55
9.2 Příklady z praxe poskytovatelů dotací	56

ČÁST DRUHÁ – JEDNOTLIVÉ TYPY NÁVRHŮ

10. Prvozápis spolku	59
10.1 Co je potřeba na prvozápis spolku?	59
10.2 Jak vyplnit formulář?	60
10.2.1 Výběr formuláře	61
10.2.2 Vyplňování předmětné části	61
10.2.3 Vyplnění závěrečné části a odeslání návrhu soudu	64
11. Zápis změny údajů	65
11.1 Lhůta pro bývalá občanská sdružení	65
11.2 Chybně převedené informace od Ministerstva vnitra ČR	66
11.3 Co potřebuji pro změnu údajů v rejstříku?	67
11.4 Jak se to dělá?	68
11.4.1 Výběr formuláře	68
11.4.2 Změna názvu	68
11.4.3 Změna sídla	69
11.4.4 Zápis člena orgánu	71
11.4.5 Změna účelu	72
11.4.6 Závěrečná část formuláře a doručení soudu	72
11.5 Kolik to bude stát?	73
11.6 Kdy se nové údaje objeví v rejstříku?	73
11.7 Sankce za porušení povinnosti doložit rejstříkovému soudu změny skutečností	74

12. Zápis pobočného spolku	76
12.1 Co je pobočný spolek? K čemu je to dobré?	76
12.2 Jak založit pobočný spolek?	76
12.3 Co potřebuji na zápis pobočného spolku do rejstříku?	77
12.4 Jak vyplnit formulář	77
12.4.1 Výběr formuláře	77
12.4.2 Vyplňování předmětné části	78
12.4.3 Vyplnění závěrečné části a odeslání návrhu soudu	82
13. Přeměny spolku: fúze, rozdělení a změna právní formy	83
13.1 Fúze spolků	84
13.2 Rozdělení spolků	87
13.3 Změna právní formy spolku	90
13.4 Podrobný návod na vyplnění inteligentního formuláře (změna právní formy spolku na ústav)	91
13.4.1 Volba příslušného formuláře	91
13.4.2 Vyplnění předmětné části	92
13.4.3 Závěrečná část	98
13.5 Finalizace a odeslání návrhu	98
14. Likvidace a výmaz spolku z rejstříku	99
14.1 Likvidace spolku	99
14.2 Výmaz spolku z rejstříku	100
15. Sbíрка listin	102
15.1 Praktické pokyny k založení dokumentu do sbírky listin	104

ČÁST TŘETÍ – POMOCNÉ MATERIÁLY

16. Checklisty – kontrolní seznamy	109
16.1 Než začnete vyplňovat formulář	109
16.2 Než odešlete návrh soudu	110
16.2.1 Bývalé občanské sdružení	111
16.2.2 Změna jednotlivého údaje v existujícím spolku	114
16.2.3 Prvozápis	116
16.2.4 Zápis pobočného spolku	118
17. Prameny	121

18. Vzory	124
18.1 Vzor č. 1: Souhlas vlastníka s umístěním sídla spolku	125
18.2 Vzor č. 2: Prohlášení statutárního zástupce – předsedy (fyzická osoba)	126
18.3 Vzor č. 3: Prohlášení statutárního zástupce – člena výboru (právnícká osoba)	127
18.4 Vzor č. 4: Prohlášení zástupce člena orgánu (právnícké osoby)	128
18.5 Vzor č. 5: Vzdání se práva na odvolání	129
18.6 Vzor č. 6: Stanovy spolku	130
18.7 Vzor č. 7: Zápis z ustavující schůze spolku	133
18.8 Vzor č. 8: Listina přítomných na ustavující schůzi spolku	135

1. Úvodem

1.1 Předmluva

Vážení čtenáři,

publikace, kterou otevíráte, si klade za cíl být praktickou příručkou pro všechny, kteří přicházejí do styku se spolkovým rejstříkem. Nenačnete zde právní teorie. Naopak jsme se snažili zahrnout praktické tipy a návody, jak konkrétně v určitých situacích postupovat.

Jak ale vlastně došlo k tomu, že máme spolkový rejstřík? Pád komunismu v roce 1989 nastartoval společenské změny, v rámci kterých bylo zapotřebí upravit vznik neziskových organizací. Proto byl již v roce 1990 přijat zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, jako nástroj pro výkon práva jednotlivců svobodně se sdružovat. Tato právní úprava byla značně neformální, což nepochybně pomohlo rychlému nárůstu počtu občanských sdružení (v roce 1996 jich již bylo 27 tisíc, na konci roku 2013 pak, společně s organizačními složkami, 113 tisíc).

Zakládání a fungování občanských sdružení bylo v podstatě cíleně podregulováno, což usnadňovalo zakládání nových neziskových organizací, ale vnášelo také řadu problémů. Jedním z často vypočítávaných nedostatků pak byla neexistence veřejného rejstříku. Občanská sdružení byla evidována pouze u ministerstva vnitra a jeho rejstřík byl neveřejný.

Tato skutečnost rozhodně nepomáhala transparentnosti neziskového sektoru, vedla ale také k praktickým problémům v občanskoprávních vztazích. Pro třetí osoby bylo mnohdy obtížné, ne-li nemožné, získat oficiální informace o daném občanském sdružení (například o osobě oprávněné za sdružení jednat). Prakticky záviselo pouze na samotném občanském sdružení, jaké informace se o sobě rozhodne zveřejnit.

Nová právní úprava účinná od 1. 1. 2014 výše uvedené změnila. Spolky (dřívější občanská sdružení) jsou nyní zrovnoprávněny s dalšími právníckými osobami v tom, že jsou vedeny v rejstříku, o který se „stará“ krajský soud. Nepochybně došlo ve srovnání s předchozí úpravou ke zvýšení administrativní náročnosti. To je ovšem nutná daň za vyšší transparentnost a právní jistotu třetích osob.

Věříme, že tato publikace pomůže při překonávání úvodních problémů, se kterými se spolky musejí naučit vypořádat.

V Brně dne 1. 10. 2015

Autoři

1.2 Jak pracovat s knížkou?

Tato publikace je určena v první řadě spolkům a jejich funkcionářům. Nepředpokládáme, že čtenáři publikace mají právnícké vzdělání. Navíc jsme přesvědčeni, že ani není třeba, aby ten, kdo usiluje o provedení zápisu do spolkového rejstříku, byl vystudovaným právníkem. V některých případech (typicky u fúzí a rozdělení spolků) je situace ovšem natolik složitá, že bez včasného zapojení advokáta může nastat řada problémů a výsledek nakonec nemusí odpovídat původním představám. Ve všech případech, kdy se domníváme, že je vhodné, či dokonce nutné oslovit advokáta (respektive notáře či jiného právního profesionála), je to v knize jasně uvedeno.

Nepředpokládáme, že někdo bude číst knížku celou od začátku až do konce, aby si udělal lepší představu, jak funguje spolkový rejstřík. Očekáváme, že jste po této publikaci sáhli proto, že máte konkrétní problém, který potřebujete vyřešit. Tomu odpovídá členění publikace. Stěžejní kapitoly se věnují nejčastějším úkonům, které je třeba vyřídit v souvislosti se spolkovým rejstříkem. V úvodních a závěrečných kapitolách najdete jen věci, které jsou společné pro všechny typy řízení, a v případě, že nějakou informaci odsud budete potřebovat, vedou sem odkazy z jednotlivých stěžejních kapitol.

V klíčových kapitolách postupně probíráme prvozápis (tedy vznik nového spolku), zápis změny údajů (který musí provést všechna bývalá občanská sdružení, ale který budou při změně sídla či dalších skutečností provádět všechny spolky), zápis přeměny (kterou může být fúze, rozdělení nebo změna právní formy na ústav či sociální družstvo), zápis pobočného spolku, vložení dokumentu do sbírky listin a likvidaci spolku. V každé kapitole se dozvíte, jaké podklady si máte připravit a jak vyplnit příslušný formulář. V kapitole najdete rovněž odkazy na vzory různých dokumentů, které jsou pro daný úkon zpravidla potřeba.

Na konci knížky najdete kapitolu věnovanou checklistům, tedy kontrolním seznamům. Zde si ověříte, zda máte k dispozici vše potřebné a na nic jste nezapomněli. Pokud knížku berete do ruky v situaci, kdy se domníváte, že už máte všechno nebo skoro všechno hotové, doporučujeme začít právě od tohoto checklistu. Přílohy knížky by vám pak měly pomoci se zpracováním častých podkladů (které přikládáte k návrhu na zápis do rejstříku) a dalších dokumentů.

Záměrně knížka neobsahuje rozsáhlé pasáže s okopírovaným textem zákonů. Takové pasáže by totiž jen zvyšovaly výslednou cenu publikace kvůli něčemu, co si můžete zdarma přečíst jinde. Pokud nemáte přístup k právním informačním systémům, můžete si text zákona opatřit i zdarma na internetu, například na adrese www.zakonyprolidi.cz.

1.3 Seznam zkratek

Pro citované právní předpisy a pro další často užívané pojmy budeme v publikaci používat tyto zkratky:

- OSŘ = zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- OZ = zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- RejZ = zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- MVČR = Ministerstvo vnitra České republiky

ČÁST PRVNÍ – OBECNÉ OTÁZKY

2. Co je spolkový rejstřík? Proč už nás neviduje ministerstvo vnitra?

Jedním z cílů rekodifikace soukromého práva bylo sjednocení evidence různých právních forem právnických osob.¹ Spolky se tak nově evidují ve spolkovém rejstříku. Týká se to nejen nově vznikajících spolků, ale též těch organizací, které byly dříve občanskými sdruženími a od účinnosti občanského zákoníku se staly spolkem.

Jedním z uváděných motivů, proč bylo rozhodnuto, že se nový režim (tj. zápis do veřejného rejstříku) bude vztahovat i na spolky, bývají i špatné zkušenosti konkrétních spolků s rozhodováním ministerstva při vyřizování této agendy.² Setkáme se i s názory, že zavedením evidence ve spolkovém rejstříku bude posílena transparentnost neziskových organizací a tím se zároveň zvýší jejich atraktivita pro soukromé dárcce.

Od evidence, kterou dříve vedlo ministerstvo vnitra, se spolkový rejstřík liší v několika ohledech, které postupně rozebereme. Z komentáře bude zřejmé, že touto změnou získaly spolky některé výhody. Ty ovšem budou vykoupeny rovněž jistými nevýhodami, které s předchozím řešením spojeny nebyly.

2.1 Veřejný rejstřík

Hlavní výhodou spolkového rejstříku je, že jde o veřejný rejstřík, tedy o veřejně dostupný zdroj informací o spolku. Dosud bylo při řadě právních jednání nutné prokazovat, že spolek vůbec existuje, kde sídlí a že za něj může jednat konkrétní osoba, která přišla právní jednání učinit. Pro založení bankovního účtu tak bylo zpravidla zapotřebí donést originál stanov s registračním razítkem ministerstva vnitra (velkou nepříjemností bylo, pokud se povedlo organizaci tento originál stanov ztratit), zápis z členské schůze, která zvolila

¹ Toto sjednocení nebylo úplné. Mimo veřejné rejstříky jsou stále evidovány například politické strany, církve a náboženské společnosti či veřejné výzkumné instituce.

² Srov. BENÁK, Jaroslav. Dopad účinnosti NOZ na občanská sdružení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Masarykova univerzita, 2013, roč. 21, č. 3, s. 337.

spolkové orgány, a učinit čestné prohlášení, že složení orgánu se nezměnilo oproti předloženému zápisu.

Nově všechny tyto skutečnosti bude moci každý ověřit online v rejstříku. Každý, kdo uvažuje, že by uzavřel smlouvu s nějakým spolkem, se může na internetu podívat, jak se spolek jmenuje, jak dlouho existuje, čemu se věnuje. Může si stáhnout jeho stanovy (a podívat se, jak vypadá vnitřní organizační struktura, a zejména, kdo rozhoduje o těch otázkách, kterých by se měla zamýšlená smlouva týkat). A především v rejstříku uvidí, které osoby jsou oprávněny spolek zastupovat a jak to dělají, například zda je třeba k platnosti smlouvy podpis dvou členů statutárního orgánu, nebo zda musí předseda vždy používat razítko.

Vedle možnosti se na vše online podívat, je také možné si z internetu stáhnout výpis z veřejného rejstříku, jenž bude digitálně podepsán. V takovém případě už nemusíte chodit na Czech POINT pro papírový výpis.³

Pokud čtete tuto knihu, pravděpodobně je pro vás aktuálně spolkový rejstřík zdrojem nepříjemností. Nejspíš ho vnímáte jako obtěžování ze strany státu a zbytečnou povinnost navíc oproti minulosti. Až tyto povinnosti zvládnete, stane se rejstřík vaším spojencem. V budoucnu vám pak ušetří řadu starostí (nebudete už muset opatrovat jediný originál stanov „s razítkem“) a zjednoduší uzavírání smluv.

2.2 Rejstříkový soud

Spolkový rejstřík vedou rejstříkové soudy. Jde o krajské soudy, jejichž příslušnost se posuzuje podle místa sídla spolku. Pokud si nejste jisti, do obvodu kterého krajského soudu daná obec spadá, můžete využít vyhledávač na webu <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=prislusnost>. Přehled rejstříkových soudů je v tabulce na následující straně.⁴

³ Digitálně podepsaný výpis slouží pro elektronickou komunikaci (typicky pro e-mail nebo datovou schránku). Pokud budete potřebovat něco doložit papírovým výpisem, nestačí elektronický výpis vytisknout. Tím by se totiž ztratil digitální podpis. V takových případech bude třeba buď provést autorizovanou konverzi digitálně podepsaného dokumentu, nebo požádat o papírový výpis.

⁴ Tabulka je dostupná také online na webových stránkách <https://or.justice.cz/ias/ui/soudy>

V rámci těchto soudů agendu spolkového rejstříku zpravidla vyřizují asistenti soudců a vyšší soudní úředníci, kteří obvykle mají na starosti nejen spolkový rejstřík, ale též rejstřík obchodní (do něhož se zapisují obchodní společnosti a družstva) či nadační rejstřík.

Rejstříkový soud	Adresa	Kontakty
Městský soud v Praze	Praha, Slezská 2000/9, PSČ 120 00	OR@msoud.pha.justice.cz Tel.: 224 172 111
Krajský soud v Českých Budějovicích	České Budějovice, Zátkovo nábřeží 10/2, PSČ 370 84	podatelna@ksoud.cbu.justice.cz Tel.: 389 018 111
Krajský soud v Plzni	Plzeň, Veleslavínova 21/40, PSČ 306 17	podatelna@ksoud.plz.justice.cz sbirkalistin@ksoud.plz.justice.cz Tel.: 377 869 611
Krajský soud v Ústí nad Labem	Ústí nad Labem, Národního odboje 1274/26, PSČ 400 92	podatelna@ksoud.unl.justice.cz Tel.: 475 247 111 – ústředna
	Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci	podatelna@ksoud.lbc.justice.cz
	Liberec, U Soudu 540/3, PSČ 460 72	Tel.: 485 238 353
Krajský soud v Hradci Králové	Hradec Králové, Československé armády 218/57, PSČ 502 08	orpodatelna@ksoud.hrk.justice.cz Tel.: 498 016 111 – ústředna
	Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích Pardubice, Sukova třída 1556, PSČ 530 96	orpodatelna@ksoud.pce.justice.cz
Krajský soud v Brně	Brno, Husova 353/15, PSČ 601 95	podatelna@ksoud.brn.justice.cz Tel.: 546 511 111 – ústředna
Krajský soud v Ostravě	Ostrava, Havlíčkovovo nábřeží 1835/34, PSČ 728 81	podatelna@ksoud.ova.justice.cz Tel.: 596 153 111
	Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci Olomouc, Studentská 1187/7, PSČ 771 00	podatelna@ksoud.olc.justice.cz

Nevýhodou tohoto řešení, kdy je agenda svěřena více orgánům, rozděleným podle místní příslušnosti, může být, že různé soudy některé otázky mohou posuzovat rozdílně. Všechny soudy samozřejmě postupují podle téhož zákona, jsou v něm však otázky, kde existuje určitý prostor pro uvážení. Například když soud posuzuje, zda je navrhovaný název spolku zaměnitelný s názvem jiné již existující právnické osoby.

Přechodem evidence z ministerstva vnitra k rejstříkovým soudům se také změnila pravidla, podle nichž registrátor postupuje, stejně tak opravné prostředky. Řízení před soudem je formalizovanější. Znamená to například to, že pokud v podkladech pro zápis do rejstříku uděláte nějakou chybu, nemohou vám ze soudu zavolat, ať se „někdy stavíte a opravíte si to“. Soud vám pošle dopis doporučenou poštou a vyzve vás (zpravidla), ať podáte návrh znovu, tentokrát už bez chyby.

Od 1. 5. 2015 existuje také možnost využít služeb notáře. Notáři provádějí přímo zápis do rejstříku na místo soudů. Jinými slovy, agendou spolkového rejstříku se nemusíte vůbec zabývat a necháte tuto práci na notáři. Výhodou je, že nové údaje budou zapsány přímo online a případné nejasnosti či chyby můžete ihned během návštěvy notáře vyřešit. Notář vám rovněž může pomoci s přípravou stanov či dalších podkladových dokumentů. Samozřejmě se jedná o placenou službu. Zápis provedený notářem vyjde řádově na několik tisíc korun.

2.3 Soudní poplatek

Řízení u soudu bývá zpoplatněno. Z tohoto pravidla existují výjimky pro některé typy navrhovatelů (osobní osvobození) či pro některé typy řízení (věcná osvobození). Bylo plánováno, že agenda spolkového rejstříku pro spolky nebude spojena s žádnými poplatky. Jinými slovy, že „neprodělají“ na tom, že je již neviduje ministerstvo, ale soud. Tento plán se ovšem podařilo realizovat až na několikátý pokus.

Od 1. 1. 2014, kdy nabyl účinnosti občanský zákoník stejně jako rejstříkový zákon a řada dalších předpisů, byl za založení spolku i za každou změnu ve spolkovém rejstříku vybírán soudní poplatek ve výši 1 000 Kč. Od něj byly osvobozeny právnické osoby se zapsaným statutem veřejné prospěšnosti. Neexistoval však žádný zákon, který by umožňoval nechat si tento status zapsat. Fakticky tudíž od poplatku nebyl osvobozen nikdo.

29. 12. 2014 nabyla účinnosti novela, která zavedla osobní osvobození spolků od soudního poplatku v rejstříkových věcech. Toto osvobození (právě proto, že bylo osobní) se ovšem nevztahovalo na zakladatele nových spolků. Osvobozen byl pouze ten, kdo byl spolek. Typicky tak osvobození pomohlo bývalým občanským sdružením při doplňování údajů do rejstříku či při zápisu nového názvu.

Zakladatelé nových spolků museli za prvozápis spolku platit 6 000 Kč. Ve výsledku tak novela, která měla zakládání spolku usnadnit, prvozápis šestinásobně zdražila.⁵

Od 1. 5. 2015 je účinné věcné osvobození. Za agendu spojenou se spolkovým rejstříkem se tak už soudní poplatky nevybírají. Vzhledem k věcnému osvobození už nadále nerozhoduje charakter navrhovatele a zdarma jsou jak prvozápisy nových spolků, tak návrhy na zápis podávané již existujícími spolky.

⁵ Jak přesně došlo k tomu, že byl prvozápis spolku zdražen na šestinásobek, je popsáno například v článku <http://www.epravo.cz/top/clanky/soudni-poplatek-za-prvozapis-spolku-97111.html>.